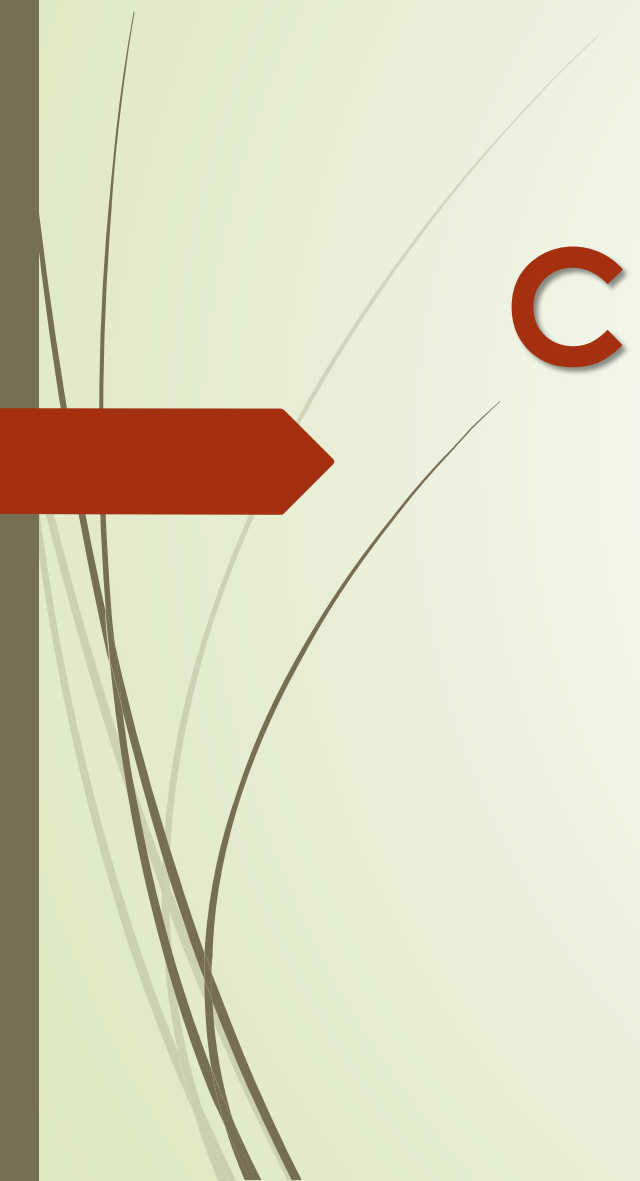

CEZA MUHAKEMESİNDE DELİLLER

Ceza Muhakemesinde İspat

- ❖ Ceza muhakemesinde « **maddi gerçek** » aranmaktadır.
- ❖ Maddi gerçek, son tahlilde, hüküm makamının mutlak gerçeğidir.
- ❖ Maddi gerçeğin araştırılmasında bütün ispat araçları soyut olarak delil olabilir ancak deliller muhakemede değerlendirmeye tabi tutulur ve gerekirse delil olarak kabul edilmezler. Bu bağlamda, **bir şeyin delil olabilmesi ile delil olarak kabul edilmesi farklı şeylerdir**.
- ❖ Medeni muhakemenin aksine, ceza muhakemesinde ispat yükü sorunu yoktur.
  - İstisna: 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanunu m. 4 ve 13'te düzenlenen suç bakımından sanığa ispat yükü getirilmiştir.
- ❖ Delil ceza muhakemesinin **her evresinde** söz konusudur.

Serbest Delil İlkesi

- ❖ Ceza muhakemesinde « **delil serbestliği ilkesi** » geçerlidir.
- ❖ Delil serbestisi, kural olarak;
  - ✓ ceza muhakemesinde her şeyin delil olmasını,
  - ✓ her şeyin her şeyle ispatlanabilmesini,
  - ✓ her zaman delil ileri sürülebilmesini,
  - ✓ delillerin serbestçe değerlendirilebilmesini,ifade etmektedir.
- ❖ Delillerin takdiri konusunda « **vicdani delil sistemi** » kabul edilmiştir.
- Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdanî kanaatiyle serbestçe takdir edilir (m. 217/1).

Vicdani Delil Sisteminin Sonuçları

Hakim kural olarak
 tarafların ileri sürdüğü
 delillerle bağlı değildir.

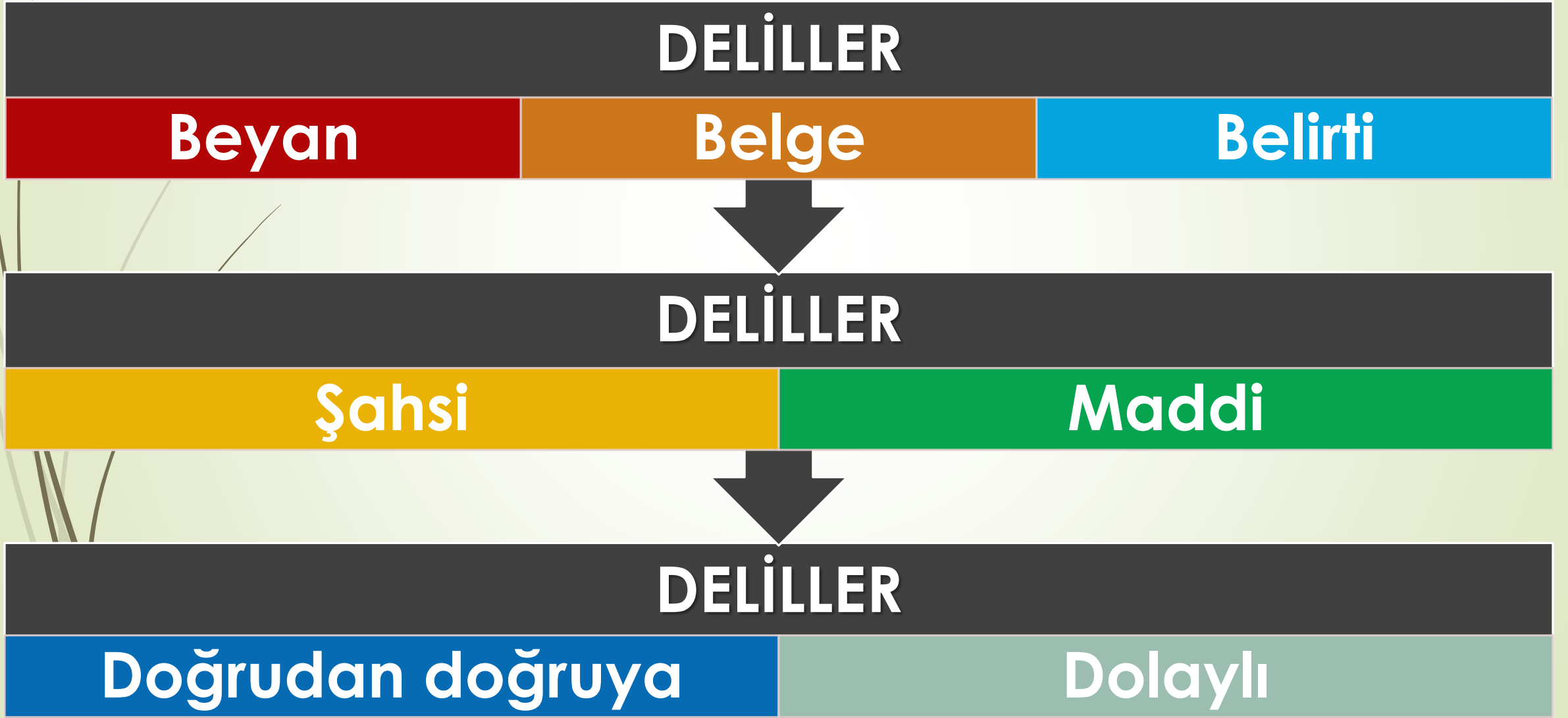
Kanun belli hususların belli
 delillerle ispat
 edilebileceğini
 göstermez.
 (İstisna CMK m. 222)

Delil Çeşitleri

- Deliller doktrinde farklı açılardan çeşitli tasniflere tabi tutulmaktadır.

Hangi tasnif esas alınır sa alınsın, ceza muhakemesinde **her şeyin delil olabileceği** ve yargılama makamının da bu **delilleri serbestçe takdir edebileceği** muhakkaktır.

Beyan Delili

Beyan delili;

- Kaynağı kişi olduğundan « şahsi delil » niteliğindedir.
- Beyan delili, kaynağını teşkil eden kişinin olay hakkındaki bilgiye ilk elden vâkıf olup olmamasına göre « hem doğrudan hem de dolaylı delil » niteliğinde olabilir.

Beyan Delili
Türleri

Şüpheli-Sanık
Beyanı

Tanık Beyanı

Diğer Kişilerin
Beyanı

Şüpheli veya Sanık Beyanı

- Şüpheli veya sanık, çoğunlukla olay hakkında doğrudan doğruya bilgisi olan tek kişidir.
- Şüphelinin soruşturma evresinde yaptığı açıklamaları sadece bu evre bakımından beyan delilidir (şahsi delil). Bu açıklamalar kovuşturma evresinde gündeme gelebilir, hatta hükme esas alınabilir; ancak artık beyan değil belge delilinden (maddi delil) söz etmek gerekir. Zira şüphelinin açıklamaları, bu açıklamaları içeren tutanakların okunması suretiyle duruşmaya dahil edilir.
- Sanığın kovuşturma evresindeki açıklamaları her zaman beyan delili (şahsi delil) niteliğindedir. Zira duruşmada yapılan bu açıklamalar hükümde değerlendirilmektedir.

-
- Bu bağlamda, suç şüphesi altında bulunan kişi bakımından beyan delilinden söz edilecekse, bu ancak duruşmada sorgu esnasında sanığın yaptığı açıklamalardır.
  - Ancak, sadece sanık açıklamalarının beyan delili ve önemli olduğu, şüpheli açıklamalarının ise beyan delili olmadığı ve ayrıca önemsiz olduğu sonucuna varılmamalıdır.
  - Şüpheli açıklamaları son derece önemli, hatta duruşmadaki sanık açıklamalarından daha da önemli olabilmektedir. Zira özellikle olayın hemen sonrasında elde edilmiş bir şüpheli beyanı, uzun zaman sonra duruşmada elde edilen sanık beyanına göre daha gerçeği yansıtmaya uygun, üzerinde az oynanmış durumdadır.

Tanık Beyanı

- Muhakeme konusu olay hakkında beş duyusu aracılığıyla öğrendiklerini aktaran üçüncü kişiye « **tanık** », bunun yaptığı açıklamalara da « **tanık beyanı** » denmektedir.
- Kural olarak **herkes tanık olabilir**(çocuklar, akıl hastaları, sanığın yakınları vs.). Tanıklık için belli bir fiziksel veya ruhsal olgunluk aranmamaktadır.
- Teknik anlamda **tanık, uyuşmazlık konusu olayın tarafı değildir**. Örneğin, olayın mağduru (veya suçtan zarar göreni), bu kişinin dinlenmesinde kural olarak tanıklığa ilişkin hükümler uygulansa da, teknik anlamda tanık değildir.

Muhakemeye Katılan Kişilerin Tanıklığı

- **Şüpheli ve sanığın tanıklığı:** Şüpheli ve sanıklık sıfatları ile tanıklık sıfatı bir arada bulunamaz.
- **Mağdur veya suçtan zarar görenin tanıklığı:** mağdurun tanık olarak dinlenmesinde yemin hariç tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır (m. 236/1). Ancak bu kişiler teknik anlamda tanık değildir.
- **Müdafiin tanıklığı:** Müdafi tanıklık yapabilir. Müdafiin mesleği gereği öğrendiği sırlar konusunda tanıklıktan çekinme hakkı da vardır.
- **Hakim ve savcının tanıklığı:** Tanıklık hakimlik sıfatından önce gelir. Bu nedenle hakim uyuşmazlığın tanığı ise davaya bakamaz (m. 22/1-h). Keza C. savcıları da tanıklık yapabilirler.

Tanık Beyanının Değeri

- Tanık olay hakkındaki bilgisini ya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak öğrenir.
- Olay hakkındaki bilginin vasıtasız bir şekilde edinilmesi durumunda «**doğrudan doğruya öğrenme**», olay hakkındaki bilginin herhangi bir vasıta aracılığıyla edinilmesi durumunda «**dolaylı öğrenme**» söz konusu olur.
- **Dolaylı olarak bilgi edinmiş** kişilerin tanıklığı «**ikinci derece**»dir.
- Tanık beyanının değeri, olayı aksettirdiği, **temsili ölçüdedir**. Bilginin doğrudan doğruya elde edilmiş olması, o bilgiye dayanan tanık beyanının gerçeği aksettirmesi imkanını da artırmaktadır.

Tanık Koruma Kanununda, tanık koruma kapsamında kimliği gizli tutulan tanığın beyanının **TEK BAŞINA hükme esas teşkil etmeyeceği** kabul edilmektedir (TKK m.9/8)

Tanığın Yükümlülükleri

- ❖ Tanıklığın kamusal-toplumsal bir görev olması dolayısıyla tanığın çeşitli **yükümlülük**lerinden söz edilebilir:
- ✓ Çağrıldığı zaman hazır bulunma yükümlülüğü (m.43, 44)
- ✓ Yemin etme yükümlülüğü (m.54-56)
- ✓ (Doğru) beyanda bulunma yükümlülüğü (m.53)
- ✓ (Bazı tanıklar açısından) tanıklıktan çekinme yükümlülüğü (m.46, 47)

Tanığın Hazır Bulunma Yükümlülüğü

- Tanıklıktan çekinme yetkisi olanlar dâhil tüm tanıklar bakımından hazır bulunma yükümlülüğü bulunmaktadır.
- İfade vermek üzere hazır bulunması gereken tanık **çağrı kağıdı (davetiye) ile çağrılır**(m. 43, 175). Tanık davetiyenin yanı sıra her türlü haberleşme vasıtasıyla da çağrılabilir, ancak davetiye haricindeki vasıtalarla çağırılması hâlinde çağrı kağıdına bağlanan sonuçlar uygulanmaz.
- **Çağrı kağıdı ile çağırılmasına rağmen** gelmeyen tanıklar **zorla getirilir** ve gelmemelerinin sebep olduğu giderler kendilerine ödettirilir (m. 44/1). Ancak bazı durumlarda bu davet usulü uygulanmaksızın da tanık zorla getirilebilir (m. 43/1-3).
- Tanıklıktan **çekinme yetkisi olsa bile** tanıklar **çağrıya uymak zorundadırlar**.
- Kovuşturma evresinde **mahkeme**, soruşturma evresinde **sulh ceza hakimi** ve **C. savcısı** tarafından çağrılıp gelmeyen tanıklar **zorla getirilir**.

Kolluğun tanık çağırma ve ifade almak üzere zorla getirme yetkisi var mı

- Kolluğun tanık çağırma ve ifade almak üzere zorla getirme yetkisi **bulunmamaktadır** (m. 43/5).
- Ancak Cumhuriyet savcısının talimatıyla ifade almaları mümkündür.
- CMK m. 43/5 hükmü karşısında, kolluğun müşteki ve mağdur yanında «tanık ifadelerini» de alabileceğine dair çeşitli mevzuatta (Örneğin PVSK m.15) yer alan hükümleri, Cumhuriyet savcısının talimatıyla ilişkilendirilerek anlamak gerekir.

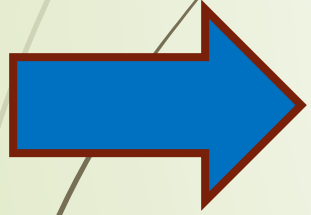

- Cumhurbaşkanının «**tanıklık durumu**» Kanunda özel olarak düzenlenmiştir (m.43/4).
- Cumhurbaşkanı **tanıklık yapıp yapmamaya kendi takdiri ile karar verir**. Şayet tanıklık yapmak isterse, **ya beyanı konutunda alınabilir ya da yazılı açıklama gönderebilir**. Cumhurbaşkanı, tanıklık yapması için davet edilmez ve **davete uymamaya bağlanan sonuçlar söz konusu olamaz**. Ancak istemesi hâlinde, Cumhurbaşkanının hazır bulunmak suretiyle tanıklık yapmasına engel yoktur.

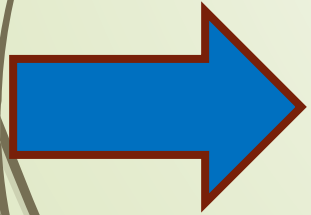
Yemin Etme Mecburiyeti

- Tanık, beyanda bulunmadan önce yemin etmek zorundadır (m. 54).
- Gerektiğinde ya da bir kimsenin tanık sıfatıyla dinlenilmesinin uygun olup olmadığında tereddüt varsa, yemin tanıklıktan sonraya da bırakılabilir (m. 54/1).
- Yemin ederek ifadesi alınan tanığın aynı soruşturma veya kovuşturma evresinde tekrar dinlenmesi gerektiğinde, önceki yemini hatırlatılmakla da yetinilebilir (m. 57).

Tanık yemin etmekten çekinirse ne olur

Yeminden sebepsiz çekinmeden doğan bir gider söz konusu olmuşsa, bundan doğan giderleri ödemekle yükümlü tutulabilir (m. 60/1).

Yeminin gerçekleştirilmesi için hüküm verilinceye kadar ve her hâlde üç ayı geçmemek üzere disiplin hapsi verilebilir (m. 60/1).

-
- Gerek **mahkeme** gerek **hakim** gerekse **Cumhuriyet savcısı** tarafından dinlenirken **tanığın yemin yükümlülüğü bulunmakla birlikte**, Cumhuriyet savcısının, yükümlülüğe uymayan tanık hakkındaki tedbirlere (m. 60) başvurma yetkisi bulunmamaktadır.
  - Ancak bu hâl bağlamında, Cumhuriyet savcısı, soruşturma evresinde sulh ceza hakiminden bu konuda talepte bulunabilecektir (m. 60/2).

Yeminsiz Dinlenecek Kişiler

Dinlenme sırasında 15 yaşını doldurmamış olanlar

m. 50

Ayırt etme gücüne sahip olmamaları nedeniyle yeminin niteliği ve önemini kavrayamayanlar

m. 50

Tanıklığa konu uyuşmazlıkla irtibatlı olarak bir biçimde suç şüphesi altında bulunmakla suçlanan veya suçlu bulunmuş kişiler

m. 50

Mağdurlar

m. 236/1

Tanığın Beyanda Bulunma Mecburiyeti

Tanığın Dinlenmesinde Usul:

- Tanığa, ilk önce adı, soyadı, yaşı, işi ve yerleşim yeri, işyerinin veya geçici olarak oturduğu yerin adresi, varsa telefon numaraları sorulur. Gerekirse tanıklığına ne dereceye kadar güvenilebileceği hakkında hâkimi aydınlatacak durumlara, özellikle şüpheli, sanık veya mağdur ile ilişkilerine dair sorular yöneltilir (m. 58/1).
- Tanık, dinlenmeden önce hakkında tanıklık yapacağı olayla ilgili olarak mahkeme başkanı veya hâkim tarafından, kendisine bilgi verilir; hazır olan sanık, tanığa gösterilir. Sanık hazır değilse kimliği açıklanır. Tanıktan, tanıklık edeceği konulara ilişkin bildiklerini söylemesi istenir (m. 59).
- Tanığa;
  - a) Dinlenmeden önce, gerçeği söylemesinin önemi
  - b) Gerçeği söylememesi halinde yalan tanıklık suçundan dolayı cezalandırılacağı
  - c) Doğruyu söyleyeceği hususunda yemin edeceği
  - d) Duruşmada mahkeme başkanı veya hâkimin açık izni olmadan mahkeme salonunu terk edemeyeceği anlatılır.

- Her tanık, ayrı ayrı ve sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın dinlenir. Henüz beyanda bulunmamış olan tanık, kendinden önceki tanıkların ifadesi alınırken orada bulunamaz (m. 52/1).
- Tanığın tanıklık ederken sözü kesilmez (m. 59/1).
- Tanıklık edilen konuları aydınlatmak, tamamlamak ve bilgilerinin dayandığı durumları gereğince değerlendirebilmek için tanığa ayrıca soru yöneltilebilir (m. 59/2).
- Duruşmada dinlenen tanığa öncelikle başkan veya hakim tarafından soru sorabilir (m. 203). Daha sonra Cumhuriyet savcısı, müdafi ve vekil de duruşma disiplinine uygun olarak tanığa doğrudan, sanık ve katılan ise başkan veya hakim aracılığıyla soru yöneltebilirler (m. 201).
- Devlet sırrı niteliğindeki bilgilerle ilgili olarak, bilgi sahibi kişilerin tanıklıktan çekinebilmesi mümkün olmakla birlikte, **hapis cezasının alt sınırı beş yıl veya daha fazla olan**, yani belli ağırlıktaki suçların muhakemesi söz konusu olduğunda, **beyanda bulunma yükümlülükleri mevcuttur.**

-
- Duruşmada ifade vermekte olan tanık, bir hususu hatırlayamazsa, önceki ifadesinin ilgili kısmı tutanaktan okunarak hatırlamasına yardım edilir. Keza duruşmada önceki ifadesiyle çelişen açıklamalarda bulunursa, tanığın daha önce alınmış ifadesi okunarak çelişkinin giderilmesine çalışılır (m. 212).
  - Tanık duruşmada dinlenebildiği sürece onun açıklamaları beyan delilidir ve bu durumda duruşmada dinlenmesi zorunludur (m.210/1).
  - Çeşitli sebeplerle duruşmada dinlenemediği veya dinlenmesine gerek görülmediği takdirde (m.211), hükümde değerlendirilecek olan, tanığın soruşturmada yaptığı açıklamaların yer aldığı ve duruşmada okunan tutanak yani belge delilidir.

- Tanıkların dinlenmesi sırasındaki görüntü veya sesleri kayda alınması kural olarak ihtiyaridir.
- Ancak mağdur çocukların tanıklığında ve ayrıca duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve beyanı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişilerin tanıklığında bu kayıt zorunludur (m. 52/3).

Tanık Beyanı Olarak Yüzleştirme (Teşhis)

- Tanıklar, kovuşturma evresine kadar ancak gecikmesinde sakınca bulunan veya kimliğin belirlenmesine ilişkin hallerde birbirleri ile ve şüpheli ile yüzleştirilebilirler. (CMK m. 52/2)
- Ceza muhakemesi sistemi içerisinde yüzleştirme, **bir tanık dinleme şekli olarak tanığı veya şüpheliyi teşhis (belirleme) yöntemi** olarak kabul edilmektedir.
- Yüzleştirme PVSK'nın ek 6. maddesinin 9-17. fıkralarında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.
- PVSK'nın ek 6. maddesinin 9-17. fıkralarına göre;
  - ❖ Polis, olaydaki failin, gözaltına alınan şüpheli ile aynı kişi olup olmadığının belirlenmesi bakımından zorunlu olması halinde, **Cumhuriyet savcısının talimatıyla** teşhis yaptırabilir.
  - ❖ **Tanıklıktan çekinebilecek olanlar, teşhiste bulunmaya zorlanamaz.**
  - ❖ İşleme başlanmadan önce, teşhiste bulunacak kişinin faili tarif eden beyanları tutanağa bağlanır.

-
- ❖ Teşhis işlemine tâbi tutulan kişilerin birden fazla ve aynı cinsten olması, aralarında yaş, boy, ağırlık, giyinme gibi görünüşe ilişkin hususlarda **benzerlik bulunması gerekir**. Teşhis için gerekli olması halinde, şüphelinin görünüşü ile ilgili gerekli değişiklikler yapılabilir.
  - ❖ Teşhiste bulunan kişi ile teşhis işlemine tâbi tutulan kişilerin **birbirini görmemesi gerekir**.
  - ❖ Şüphelinin fotoğrafı üzerinden de teşhis yaptırılabilir. Ancak tek bir fotoğraf veya aynı kişinin farklı fotoğrafları üzerinden teşhis yaptırılamaz. Değişik kişilerin fotoğraflarının aynı büyüklük ve özellikte olmaları gerekir.
  - ❖ Teşhis işlemi tutanağa bağlanır.

Tanıklıktan Çekinme

- Tanığın beyanda bulunma zorunluluğu mutlak olmayıp, istisnaları vardır. Bu istisnalar tanıklıktan çekinme hâlleridir.

Tanıklıktan Çekinme

Tanıklıktan Çekinme
Yükümlülüğü
(m. 46-47)

Tanıklıktan Çekinme
Yetkisi (m. 45)

Tanıklıktan Çekinme Yükümlülüğü

Meslek ve Sürekli Uğraşı Sebebiyle Tanıklıktan Çekinme
(m. 46)

Devlet Sırrı
Niteliğindeki
Bilgiler

Avukatlar,
Stajyerleri ve
Yardımcıları
(m.46/1-a)

Sağlık Mesleği
Mensupları
(m.46/1-b)

Mali Müşavir ve
Noterler
(m.46/1-c)

m. 47

- Meslek ve sürekli uğraşı sebebiyle tanıklıktan çekinme hâlleri bakımından; bilginin ilişkin olduğu kişiler aleyhine « **tanıklık yapmama yükümlülüğü** » söz konusu olmaktadır. Buna karşılık, sırra sahip olan kişiden hareket edildiğinde, « **tanıklıktan çekinme hakkının** » varlığından söz edilmektedir.

- Avukatlar, stajyerleri ve yardımcılarının tanıklıktan çekinme yükümlülüğünün kapsamı, **bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgileri** içermektedir.
- Bu bilgiler sadece müvekkilden öğrenilenlerle sınırlı olmayıp, bu sıfatları dolayısıyla **herhangi bir şekilde öğrenilen bilgileri** de kapsamaktadır.
- **Müvekkillerin rızaları olduğu takdirde**, avukatlar, stajyerleri veya yardımcılarını tanıklıktan çekinme ya da beyanda bulunma konusunda kendileri karar verme yetkisine sahiptir (m. 46/2; Avukatlık Kanunu m. 36/2).

- Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğ er bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla **hastaları ve bunların yakınları hakkında**  ğrendikleri bilgiler tanıklık çekinme kapsamına girmektedir.
- Sır saklama yükümlülüğü kapsamına giren bilgiler, **hastanın veya yakınının biyolojik, fizyolojik veya ruhsal özelliklerine ilişkin bilgiler**den ibarettir.
- Kanunda « yakın » ibaresine herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Burada önemli olan, hasta veya bir başkasına ait bilginin teşhis ve tedavi amacına yönelik tıbbi müdahale kapsamında öğrenilmesidir.

➤ Sağlık mesleği mensubu kişilerin hasta ve yakınları aleyhine sonuç doğuracak şekilde tanıklık yapmamaları yönünde bir **yükümlülük altında olduklarının hakim veya Cumhuriyet savcısı tarafından kendilerine hatırlatılması gerekmektedir.**

➤ Hasta veya yakını ile ilgili olarak öğrenilen bilgi bir suç olgusuna ilişkin de olabilir. **Bu durumda dâhi, sağlık mensubu kişinin tanıklıktan çekinme yükümlülüğü söz konusudur.**

➤ Hastanın veya yakınının **rızasının varlığı hâlinde, söz konusu sağlık mesleği mensupları tanıklıktan çekinemezler** (m. 46/2).

Mali müşavirler ile noterler, bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgiler hakkında tanıklıktan çekinmek zorundadırlar.

Ancak, bilgi sahibinin rızasının varlığı hâlinde, noter ve mali müşavirler bu sıfatları dolayısıyla öğrendikleri bilgilerle ilgili olarak «ilgilinin lehine veya aleyhine sonuç doğurabilecek olması fark etmeksizin» tanıklık yapmak zorundadırlar.

- Devlet sırrı konusunda tanıklıktan çekinme yükümlülüğü, nispeten hafif suçlar bakımından kabul edilmiş bulunmaktadır. Daha ağır suçlarda ise sadece yargılama makamı huzurunda olmak üzere «beyanda bulunma zorunluluğu» getirilmektedir.
- Hapis cezasının alt sınırı beş yıldan az olan suçlarda «**tanıklıktan çekinme yükümlülüğü**» ; hapis cezasının alt sınırı beş yıldan veya daha fazla olan suçlarda «**beyanda bulunma yükümlülüğü**» söz konusudur.

DEVLET SIRRI NEDİR

- Açıklanması, Devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek; anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek nitelikteki bilgiler, Devlet sırrı sayılır (m. 47/1).

Hapis cezasının alt sınırı beş yıl veya daha fazla olan suçlara ilişkin kovuşturmalarda durum nedir

- Tanıklık konusu bilgilerin Devlet sırrı niteliğini taşıması hâlinde; tanık, **sadece mahkeme hâkimi veya heyeti tarafından zabıt katibi dahi olmaksızın** dinlenir.
- Hakim veya mahkeme başkanı, bu tanık açıklamalarından , **sadece yüklenen suçu açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olan bilgileri tutanağa kaydettirir.**
- Devlet sırrı bilgisi taşıyan tanık açıklamalarından, **yüklenen suçu açıklığa kavuşturabilecek nitelikte olmayan bilgiler** ise **tanıklıktan çekinme yükümlülüğü** kapsamında yer almaktadır.

- Cumhurbaşkanı'nın tanıklığı söz konusu olduğunda, devlet sırrı niteliğindeki bilginin bir suç olgusuyla ilişkili olup olmadığını, suç olgusuyla ilişkili olduğunda da bu bilginin yargılama makamına bildirilmesi gerekip gerekmediği hususunu **Cumhurbaşkanı kendisi takdir edecektir** (m. 47/4).

Şüpheli/Sanığın
Kan veya Kayın
Hısımlığından
Üstsoyu veya
Altsoyu

Şüpheli/Sanığın
Önceki veya
Şimdiki Eşi

Şüpheli/Sanığın
Üçüncü Derece
Dahil Kan, İkinci
Derece Dahil
Kayın Hısımları

Şüpheli/Sanığın
Nişanlısı

Tanıklıktan
Çekinme
Yetkisine
Sahip Olan
Kişiler (m.45)

Şüpheli/Sanıkla
Aralarında
Evlatlık Bağı
Bulunan Kişiler

❖ CMK m. 45'te sayılan kişiler, sadece şüpheli veya sanığın yakınları olmak dolayısıyla tanıklıktan çekinme yetkisine sahip olmaktadır. **Beyanda bulunmaktan çekinebilmeleri için başka bir şarta ihtiyaç yoktur.**

❖ Buna karşılık, şüpheli veya sanığın herhangi bir yakını olmayan tanıklar da belli şartlarda tanıklıktan çekinebilirler (m.48). Buna göre, şayet tanık beyanda bulunduğunda bundan **kendini veya m.45'te sayılan yakınlarını suçlayıcı nitelikte bir sonuç doğabilecekse**, bu durumda **tanıklıktan kaçınabilecektir.**

Tanıklıktan çekinme yetkisine sahip olanlar tanıklık yapabilirler mi

- Çekinme yetkisi bir imkanı ifade etmektedir. Bu nedenle, bu yetkiye sahip tanık yine de **ifade verebilir**. Bu durumdaki tanık şayet ifade vermeyi tercih ederse, yemin etmeksizin ifade verebilir ve artık yemine zorlanamaz (m.51).

Tanıklıktan çekinme yetkisi ne zaman kullanılabilir

- Tanıklıktan çekinme yetkisi, **en başından itibaren** kullanılabilceğı gibi, **beyanda bulunurken** ya da **beyanda bulunduktan sonra** da kullanılabilir.
- Sonra kullanılan bu yetki, **önceki açıklamaları değerlendirilemez kılıcı etkiye sahip bir değerlendirme yasağı** içermektedir (m.210/2).

Witness Protection Program

Tanığın Korunması

Tanıkların Korunma Sebepleri

```
graph TD; A[Tanıkların Korunma Sebepleri] --> B[Tehlike Nedeniyle (m.58; TKK)]; A --> C[Özel Durumları Nedeniyle (m.236/2-3; 52/3)]
```

Tehlike
Nedeniyle
(m.58; TKK)

Özel Durumları
Nedeniyle
(m.236/2-3; 52/3)

Tehlike nedeniyle tanık korumaya ilişkin tedbirler « **üç aşamada** » uygulanabilmektedir

Tanıklığa Başlamadan Önce

- Kimlikleri saklı tutulabilir

Tanıklık Süresince

- Kimlikleri saklı tutulabilir
- Hazır bulunma hakkına sahip olanlar bulunmaksızın dinlenebilir
- Ses veya görüntüsü değiştirilerek dinlenebilir

Tanıklık Yaptıktan Sonra

- Kimlikleri saklı tutulabilir
- TKK m. 5'te belirtilen tedbirler alınabilir

T.C.
MARDİN
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No:2013/

TANIK İFADE TUTANAĞI

5726 sayılı tanık koruma kanunu kapsamında kimlik tespit tutanağında kimlik tespiti yapılarak imza ve parmak izi alman ve aynı yasa kapsamında tanık koruma kanunu kapsamına dahil edilen ve tarafımızca ŞAFAK kod ismi verilen tanık huzura alındı.

Tanığa CMK 48 maddesinde yazılı kendisini veya CMK 45 maddesinde yazılı kişilerin ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikte olan sorulara cevap vermekten çekinebileceği, CMK 53. maddesinde düzenlenen görevinin önemi hatırlatılmak suretiyle tanığa CMK 54. ve 55. maddesi gereğince yemin ihtarı yapıldı.

Tanık doğruyu söyleyeceğini söylemesi üzerine,

TANIK ŞAFAK BEYANINDA:

Ben aşağı yukarı 25 gün kadar önce mahallesinin oradan yürüyerek geçtiğim esnada yakın köylü olmamız dolayısı ile tanıdığım oğlu Ahmet 'ı ve oğlu Necat

ı Cezaevi önünde gördüm' Orada geziyorlardı. Cezaevinin karşısında çıkmaz sokakta bulunan kebabçının önünde ise gri renkli ford connect marka araç içerisinde Sıraç ve Mehmet

ile tanımadığım bir bayanı gördüm, araç içerisinde oturmuş bekliyorlardı, aynı aracın önünde yere çömelmiş vaziyette Mehmet Emin ve Abdulkadir gördüm. Ben yoluma devam ettim. O gün niçin Cezaevi civarında bulunduklarını bilmiyorum ancak bildiğim kadarıyla S ve İ ailesinden 3 kişi E ailesinden 2 kişiyi öldürmelerinden dolayı Mardin Cezaevinde bulunmaktadır dedi.

Tanık beyanı okunduktan sonra tanığın sol baş parmak mührü ile tasdikienerek birlikte imza altına alındı.

**Tanığın Kimliğinin
Gizli Tutulduğu Bir
Tanık Beyanı
Tutanağı**

► Tanık Koruma Kanunu, haklarında koruma tedbiri kararı alınan tanıkların duruşmada dinlenmeleri usulünü ayrıntılı olarak düzenlemiştir (TKK m. 9).

► Tanık **koruma tedbirlerinden biri veya birkaçı aynı anda uygulanabilir**. Bununla birlikte aynı sonuç daha hafif bir tedbir ile elde edilebiliyor ise, **orantılılık ilkesinin gereği olarak** bu durum da göz önünde tutulur.

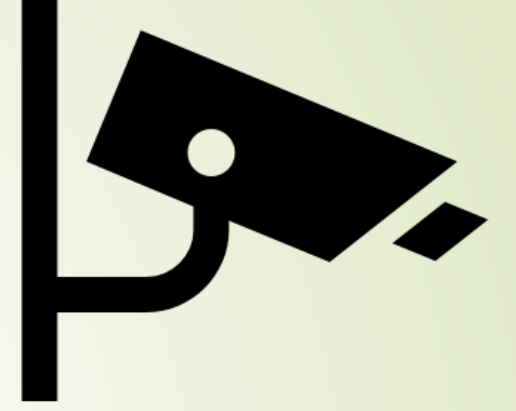

Özel durumları nedeniyle de bazı kişilerin korunması gerekebilmektedir

- **İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk** veya **mağdur**, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak **bir defa dinlenebilir**. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından **zorunluluk arz eden haller saklıdır** (m.236/2).
- **Mağdur çocukların** veya **işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun** tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur (m.236/3).
- CMK m. 236/3 hükmü, her ne kadar, sadece «**mağdurlar**» bakımından düzenlenmişse de, **bu hüküm kıyasen uygulanmak suretiyle, mağdur olmayan çocuk** veya **suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan yetişkinlerin tanık olarak dinlenmesi sırasında da** söz konusu **uzman kişilerin bulundurulmasına karar verilebilir.**

► Mağdur çocukların tanık olarak dinlenmeleri sırasında **görüntü veya ses kaydı araçlarının** kullanılması zorunludur (m. 52/3-a).

Mağdurun Dinlenilmesine İlişkin Özel Durumlar

- ❖ Mağdurun tanık olarak dinlenmesi hâlinde, yemin etme yükümlülüğü bulunmamaktadır (m.236/1).
- ❖ Mağdura çağrı kağıdı gönderilmesine rağmen davete uymaması hâlinde, **kural olarak, yeniden tebligat çıkarılmaz ve adres değişikliğinin araştırılması yapılmaz** (m. 235/2-3). Başka bir ifadeyle, **kural olarak, mağdur hakkında « zorla getirme kararı » verilmez.**
- ❖ Mağdurun beyanının alınması zorunlu görülürse, **hakkında zorla getirme kararı verilebilir** (m. 235/4; m. 146/7). Bu hâlde, mağdurun beyanda bulunma yükümlülüğünün olduğu kabul edilmelidir.

Şüpheli/Sanık, Tanık veya Mağdur Dışında Kalan Kişiler Nasıl Dinlenecek

- Soruşturmanın henüz başlangıcında, özellikle olay mahallinde bazı kişilerin verdikleri bilgilerin hangi sıfatla verildiği konusunda tereddüt yaşandığı için, «**ifade sahibi**» şeklinde bir kategori oluşturulmakta ve «**bilgi toplama**» şeklinde bir tür özel dinleme şekli ortaya çıkmaktadır (YGİY m. 4).
- Keza, PVSK m. 15/1 hükmünde, «**Polis; yaptığı tahkikat esnasında ifadelerine müracaat لازمگelen kimseleri çağırır ve kendilerine lüzumu olan şeyleri sorar**» denilmek suretiyle, bu hususa işaret edilmiştir.

Belge Delili

- Belge, **somut bir olayı temsil eden**, insan yapısı bir **ispat aracı**dır. Örneğin fotokopi gibi, belgenin belgesi de yine belge delilini oluşturur.
- Belgede, genellikle **olay anında olayı belirli şekillerle bir nesne üzerine aktarılması** söz konusudur.
- Belgenin içerik itibarıyla **beyandan daha sağlam ve güvenilir olduğu** söylenebilir.
- Belgenin sağlamlığı, ayrıca onu **düzenleyenin güvenilirliğiyle de orantılıdır**. Bu çerçevede resmî belgenin ispat gücü özel belgeden daha fazladır.
- Belge delili **sadece «yazılı belgeden» ibaret değildir**. Şekil, ses, görüntü içeren birtakım belgeler de söz konusudur. Keza film şeridi, plak, teyp bantları, video ve CD kasetleri, bilgisayar disketleri, taşınır bellekler gibi ses ve görüntüyü tek başına veya birlikte yansıtan vasıtalar da belge delilidirler.

- Bazı yazılı delillerin sağlamlığı ve ispat gücü bakımından kanuni karineler bulunabilmektedir. Örneğin **duruşmanın seyri ve içeriği ancak duruşma tutanağı ile ispatlanabilir.**
- Duruşmanın nasıl yapıldığı, kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapılıp yapılmadığı, ancak tutanakla ispat olunabilir. **Tutanağa karşı yalnız sahtecilik iddiası yöneltilebilir** (m.222).
- Bazı yazılı delillerde ise kanunun kabul ettiği karine daha zayıftır ve yazılı belge, **sadece aksi ispatlanana kadar geçerli sayılmaktadır.** Burada karine, belgenin içeriğinin gerçeği yansıttığı şeklindedir (Örneğin: 6831 sayılı Orman Kanunu m.82; 2004 sayılı İİK m.8).

Ses ve görüntü kaydı tek başına mahkumiyet için yeterli bir delil midir

- Ceza muhakemesi hukukunda «**delil serbestisi ilkesi**» geçerli olup, bu ilke çerçevesinde her somut uyuşmazlıkta her bir delil bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapmak gerekir.
- Delil değerlendirme serbestisine engelleme veya sınırlama getirilen hâller saklı kalmak üzere (m.217/2, 289/1-i; AY m.38/6; TTK m.9/8), **her şey delil olabilir** ve **bir delilin mutlak anlamda mahkumiyet hükmü için yeterli olduğu kabul edilemez**.
- Bir hususun delil olarak kabul edilip edilmemesi ile delil olarak kabul edildiğinde de tek başına mahkumiyet kararı vermeye yeterli olup olmadığı farklı şeylerdir.

Belirti Delili

- Belirti, olaydan geriye kalan **her türlü iz ve eseri** ifade etmektedir.
- **Beyan ve belge delili dışında kalan ve olayın ispatına yardımcı olan her türlü iz ve eser** belirti delili olarak adlandırılabilir.
- Beyan ve belge delilleri somut olaya münhasır, somut olayı doğrudan doğruya temsil ve ispat eden delillerdir. Belirti delili ise genel nitelikte olayı temsil eden, **somut olay yanında başka hususları da ispat edebilecek olan dolaylı delildir.**
- Olayı doğrudan doğruya ispat etmemesinden hareketle, **belirti delilinin ispat gücünün zayıflığından söz edilemez.** Aksine, kriminalistik biliminin verilerine göre değerlendirilecek olan belirtiler, son tahlilde, bilimsel delil olarak ortaya çıkmaktadırlar ve bu itibarla ispat güçleri çok yüksektir.
- Ancak, olayı **doğrudan ispat etmediklerinden**, tek başına her zaman yeterli olmayabilirler, **başka delillerle desteklenmeleri çoğunlukla gerekebilir** (Örneğin parmak izi).

Delillerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

-
- « **Delillerin toplanması** » çoğunlukla bir uzmanlığı gerektirmektedir. Delil toplanması bakımından özellikle «**adli kolluk**» bu uzmanlık ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır.
  - Toplanan « **delillerin değerlendirilmesi** » de bazen bir uzmanın varlığını gerektirebilir. Özellikle belirti delillerinin anlamlandırılması için çoğunlukla «**bilirkişi incelemesine**» başvurulmalıdır.

Delillerin Değerlendirme Vasıtaları

1.Bilirkişi İncelemesi

2.Keşif

Bilirkişi İncelemesi (m. 62-73)

-
- Önüne gelen uyuşmazlığı çözmekten kaçınamayacak olan hakim, hukuki konuların uzmanı olmakla birlikte, hukuki olmayan pek çok unsuru da taşıyan uyuşmazlıkta, bu sorunların çözümü için işin uzmanının yardımını istemek zorundadır.

Bilirkişiye Başvurmayı Gerektiren Bilgiler

Teknik Bilgi

Özel Bilgi

Bilirkişiye Başvurma Yasağı

- Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda **bilirkişiye başvurulamaz** (m.63/1).

- **Çözümü özel veya teknik bilgi gerektiren** bir durum varsa, **hakim bu konuda bilgi sahibi olsa bile**, kendisi çözemeyecek, mutlaka bilirkişiye başvuracaktır. (**Bilirkişiye başvurma zorunluluğu**)
- Takdir yetkisi, ancak, sorunun çözümünün hakimlik mesleğinin gerektirdiği **genel ve hukuki bilgi ile çözülüp çözülemeyeceğini tayin noktasında** olacaktır.
- Şayet bilirkişiye gitmemesi gereken bir husus bilirkişiye havale edilmişse, bu durumda hakimin görevini yapmaması ve başkasına yaptırmaması söz konusu olur.
- Uyuşmazlığın maddi boyutuna ilişkin olsa da, **genel bilgilerle kavranması mümkün olan konularda** bilirkişi incelemesine başvurulamaz.

➤ Bilirkişinin uzmanlık gerektiren özel veya teknik bilgisinden uyuşmazlığın çözümünde gereği gibi yararlanabilmek için, bilirkişiden ne istendiğinin tam olarak belirlenmesi gerekir.

➤ Nitekim bu husus m. 66/1 hükmünde şu şekilde belirtilmiştir: *Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ilişkin kararda, **cevaplandırılması uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorularla inceleme konusu** ve görevin yerine getirileceği süre belirtilir.*

Bilirkişinin Görevlendirilmesi

Soruşturma Evresi

- Cumhuriyet savcısı (m. 63/3)

Kovuşturma Evresi

- Mahkeme (re'sen veya istem üzerine) (m. 63/1-2)
- Sanık veya katılanın getirmesiyle (m.178, 179)

Genel Esaslar

- İstinabe yoluyla bilirkişi tayini hâlinde, istinabe olunan mahkeme, talimatta gösterilen nitelikte ve sayıda bilirkişi seçmek zorundadır. Ancak burada **istinabe olunan mahkemeye sınırlı bir hareket alanı tanınmalıdır.**
- Kural olarak, **sayı itibarıyla tek bilirkişi ataması esastır.** Ancak gerekçesi gösterilmek şartıyla sayısının **birden çok olarak tespiti mümkündür** (m.63/2).
- Zorunluluk olmadıkça, diğer soruşturma işlemleri tamamlanmadan veya deliller toplanmadan bilirkişiye gidilmemelidir.
- Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ilişkin kararda görevin yerine getirileceği süre de belirtilir. Bu süre, işin niteliğine göre **üç ayı geçemez.** Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre, bilirkişinin istemi üzerine, **en çok üç ay daha uzatılabilir.**

Bilirkişi Olarak Atanabilecekler

- Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan **listede yer alan kişiler arasından seçilir** (m. 64/1).
- Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğeri bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir (m.64/1).
- Kanunların belirli konularda görevlendirdiğı **resmî bilirkişiler öncelikle atanırlar**. Ancak kamu görevlileri, bağılı bulundukları kurumla ilgili davalarda bilirkişi olarak atanamazlar. (m.64/3).

Bilirkişiliği Kabul Yükümlülüğü

KURAL: Bilirkişiliği kabul zorunluluğu bulunmamaktadır.

**Kabul
Yükümlülüğü
Altında
Bulunanlar
(m. 65)**

Resmî bilirkişiler

Bilirkişi listelerinde yer alanlar

İncelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatlari meslek edinenler

İncelemenin yapılması için gerekli mesleği yapmaya resmen yetkili olanlar

Bilirkişilikten Çekinme Yetkisi

Bilirkişilikten çekinmek mümkündür.

**Bilirkişilikten
Çekinme
Yetkisine
Sahip Olma
Hâlleri**

Tanıklıktan çekinme yetkisine sahip olanlar (m. 62, m. 70)

Geçerli diğer sebepler (m. 70)

Bilirkişilik Yapma Yasağı

- Ölümünden hemen önceki hastalığında öleni tedavi etmiş olan tabibe, otopsi yapma görevi verilemez (m.87/3).
- Bilirkişilikten reddolunan kişiler artık o davayla ilgili bilirkişilik yapamazlar (m. 69).

Bilirkişinin Reddi

- Hâkimin reddini gerektiren sebepler, **bilirkişi hakkında da geçerlidir** (m. 69/1).
- Hâkim veya mahkeme tarafından atanan bilirkişinin adı ve soyadı, engel sebepler olmadıkça ret hakkına sahip olanlara bildirilir.
- **Cumhuriyet savcısı, katılan, vekili, şüpheli veya sanık, müdafii veya kanunî temsilci**, ret hakkını kullanabilirler.
- Ret istemini davayı görmekte olan hâkim veya mahkeme inceler. Soruşturma evresinde, Cumhuriyet savcısınca kabul edilmeyen ret istemi sulh ceza hâkimince incelenir.
- Reddi isteyen kişi, bunun nedenini, dayandığı olguları göstererek açıklamakla yükümlüdür.

Bilirkişi İncelemesi ve Raporu

- Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak **konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez** (Bilirkişilik Yönetmeliği m. 5/6).
- Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; **hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz** (m. 67/3).
- Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, **hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe**, bilirkişi olarak görevlendirilemez (m. 63/1).
- Bilirkişi, incelemeye başlamadan önce **yemin etmek zorundadır**. Engel bulunan hâllerde yemin yazılı olarak verilebilir ve metni dosyaya konulur. Ancak bu hâle ilişkin gerekçenin kararda gösterilmesi zorunludur (m. 64/5-7).

Bilirkişinin İnceleme Sırasındaki Yetkileri

- Gerekli olması halinde, bilirkişi, mağdur, şüpheli veya sanığa mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı aracılığı ile **soru sorabilir**. Ancak, mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı, bilirkişinin **doğrudan soru sormasına da izin verebilir** (m. 66/6).
- Muayene ile görevlendirilen hekim bilirkişi, görevini yerine getirirken zorunlu saydığı soruları, hâkim, Cumhuriyet savcısı ve müdafi bulunmadan da mağdur, şüpheli veya sanığa doğrudan doğruya yöneltebilir (m. 66/6).
- Bilirkişi, görevini yerine getirmek amacıyla **bilgi edinmek için şüpheli veya sanık dışındaki kimselerin de bilgilerine başvurabilir**.
- Bilirkişi, uzmanlık alanına girmeyen bir sorun bakımından aydınlatılmasını isteyecek olursa; hâkim, mahkeme veya Cumhuriyet savcısı, nitelikli ve konusunda bilgisiyle tanınmış kişilerle bir araya gelmesine izin verebilir.

Raporun Düzenlenmesi ve Sonuçları

- İncelemeleri sona erdiğinde bilirkişi yaptığı işlemleri ve vardığı sonuçları açıklayan bir raporu, kendisinden istenen incelemeleri yaptığını ayrıca belirterek, imzalayıp ilgili mercie verir veya gönderir. Mühür altındaki şeyler de ilgili mercie verilir veya gönderilir ve bu husus bir tutanağa bağlanır.
- Bilirkişi tarafından düzenlenen rapor örnekleri, duruşma sırasında Cumhuriyet savcısına, katılana, vekiline, şüpheliye veya sanığa, müdafiine veya kanunî temsilciye doğrudan verilebileceği gibi; kendilerine iadeli taahhütlü mektupla da gönderilebilir.
- Bilirkişi incelemeleri tamamlandığında, yeni bilirkişi incelemesi yapılması veya itirazların bildirilmesi için istemde bulunabilmelerini sağlamak üzere Cumhuriyet savcısına, katılana, vekiline, şüpheliye veya sanığa, müdafiine veya kanunî temsilciye süre verilir. Bu kişilerin istemleri reddedildiğinde, üç gün içinde bu hususta gerekçeli bir karar verilir.

Bilirkişinin Yükümlülükleri

1. Bilirkişi belirlenen **süre içinde görevini tamamlamakla yükümlüdür**. Süresinde rapor vermeyen bilirkişi, hemen değiştirilebilir (m. 66/2). Hatta bu bilirkişi, bilirkişi listesinden de çıkartılabilir (Bilirkişilik Kanunu m. 13/1-b).
2. Bilirkişi incelemesini bitirince yaptığı inceleme ve vardığı sonuçları açıklayan **bir rapor sunmak zorundadır** (m. 67/1).
3. Bilirkişi **çağrıldığı zaman gelmek zorundadır** (m. 68/1).
4. Bilirkişi **yemin etmek mecburiyetindedir** (m. 64/5).

Bilirkişinin Açıklamada Bulunması

- Mahkeme, her zaman bilirkişinin duruşmada dinlenmesine karar verebileceği gibi, ilgililerden birinin istemesi halinde de açıklamalarda bulunmak üzere duruşmaya çağırabilir (m. 68/1).
- Yaptıkları açıklamalardan sonra mahkeme başkanı veya hâkim, çekilmelerine izin vermedikçe, bilirkişiler duruşma salonunda kalırlar; ancak salona teker teker alınıp birbirinden ayrı olarak dinlenmeleri zorunlu değildir (m. 68/2).

Uzman Mütalaası

- Bir bilirkişilik türü olarak uzman mütalaası talep edilebilir.
- Görevlendirilen bilirkişiden farklı olarak, tarafların seçtiği bir uzman, taraf bilirkişisidir.
- Cumhuriyet savcısı, katılan, vekili, şüpheli veya sanık, müdafii veya kanunî temsilci, yargılama konusu olayla ilgili olarak veya bilirkişi raporunun hazırlanmasında değerlendirilmek üzere ya da bilirkişi raporu hakkında, uzmanından bilimsel mütalaa alabilirler (m. 67/6).
- Sanık veya katılan duruşma hazırlığı aşamasında uzman kişinin duruşmaya davet edilmesini isteyebilirler, reddi halinde kendileri o kişiyi duruşmaya getirebilirler (m. 178) ve gerektiğinde duruşmada bu kişiye doğrudan soru yöneltilmesi (m. 201) söz konusu olabilir.
- Mahkeme, her zaman uzman kişinin duruşmada dinlenmesine karar verebileceği gibi, ilgililerden birinin istemesi halinde de açıklamalarda bulunmak üzere duruşmaya çağırabilir (m. 68/3).

Kanunda Yer Verilen Bazı Bilirkişilik İşlemleri

Beden Muayenesi (m.75-77)

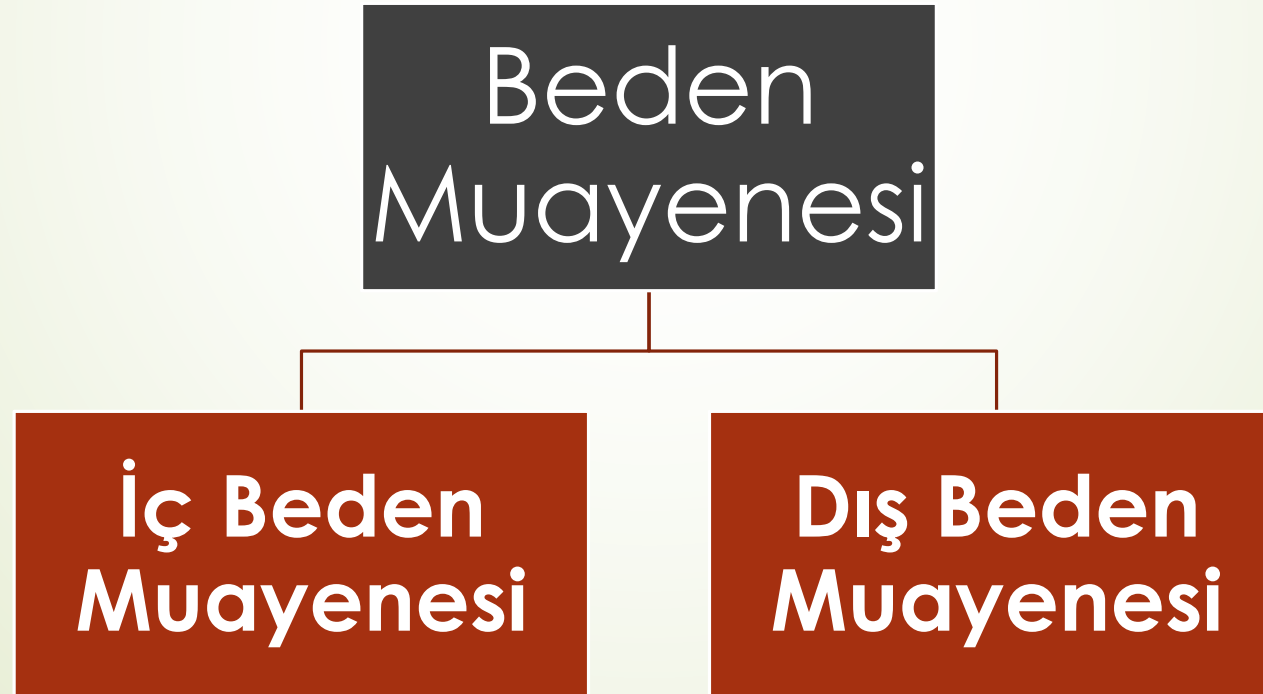
- Şüpheli veya Sanığın Beden Muayenesi
- Diğer Kişilerin Beden Muayenesi
- Kadının Muayenesi

Şüpheli veya Sanığın Beden Muayenesi (m.75)

- **Soruşturulmakta** veya **kovuşturulmakta** olan bir suça ilişkin **delil elde etmek amacıyla** şüpheli veya sanık üzerinde «**iç beden muayenesi**» yapılabilir ya da **vücuttan kan** veya **benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi** örnekler alınabilir (m.75).

İç Beden Muayenesi Nedir

- Kafa, göğüs ve karın boşlukları ile cilt altı dokularının incelenmesini ifade eder (Beden Muayenesi Yönetmeliği m. 3).
- Cinsel organlar veya anüs bölgesinde yapılan muayene de iç beden muayenesi sayılır (m. 75/4).

Dış Beden Muayenesi Nedir

- Vücudun dış yüzeyi ile kulak, burun ve ağız bölgelerinin gözle ve elle yapılan yüzeysel tıbbî incelemesidir (Beden Muayenesi Yönetmeliği m. 3). Ayrıca girişimsel olmayan tıbbî görüntüleme yöntemleri de bedenin dış muayenesi sayılır (Beden Muayenesi Yönetmeliği m. 5).

Beden muayenesinin «**iç ve dış beden muayenesi**» şeklinde ayrılmasının gerekçesi;

- «**iç beden muayenesini**» ancak **bir hekimin veya sağlık mesleği mensubunun yapabilmesi**, buna karşılık «**dış beden muayenesi**» bakımından özellikle **soruşturma makamlarının yetkili olabilmesi**,
- **iç beden muayenesi**nin yapılabilmesi için bir karar alınması gerekirken, **dış beden muayenesi** için herhangi bir karar alınmasına gerek bulunmamasıdır.

İç Beden Muayenesi Yasağı

- Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz.

Karar Vermeye Yetkili Merciler (m. 75/1)

Kural

**Gecikmede
Sakinca Bulunan
Hâllerde**

Hâkim

Mahkeme

**Cumhuriyet
Savcısı**

Karar, Cumhuriyet savcısının veya mağdurun talebi üzerine veya re'sen verilebilir. Cumhuriyet savcısının karar verdiği hâllerde, bu karar 24 saat içinde hâkim veya mahkeme onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, 24 saat içinde kararını verir.

T.C.
SARAYKÖY
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2018 / 2293

SARAYKÖY SULH CEZA HAKİMLİĞİNE

İlgi : Sarayköy İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 25/10/2018 tarih ve 2018/1112 sayılı yazısı
Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülmekte olan adli soruşturmaya esas olmak üzere;

İlgi sayılı yazı ile aşağıda açık kimlik ve adres bilgileri yazılı şüphelinin 24/10/2018 günü intihara Teşebbüs, Halk Arasında Korku ve Panik Yaratmam amacıyla tehdit, Genel Güvenliği tehlikeye sokulması olayında şüphelinin TCK 191 maddesinde belirtilen Uyuşturucu madde kullanmak suçunu işleyip işlemediği hususunda idrar Örneğinin alınarak tahlil yapılmasının dosyanın seyri açısından elzem olduğu anlaşılmakla, şüphelinin uyuşturucu madde kullanıp kullanmadığı yönünde delil elde- edilebilmesi amacıyla kişinin sağlığına zarar vermemek kaydıyla CMK 75 ve devamı maddeleri uyarınca şüpheliden **İDRAR ÖRNEĞİ ALINMASINA**

Karar verilmesi kamu adına talep olunur.

NECATİ KARACA 194287
Soruşturma Savcısı

**Vücuttan
Örnek Alınması
Karar Örneği**

Şüpheli veya Sanık Bedeni Üzerinde Muayene Yapılmasına Rıza Göstermek Zorunda Mıdır

- Şüpheli veya sanık beden muayenesine **katlanmak zorundadır**. Bu konuda onun **rızası aranmamaktadır**. Ancak şüpheli veya sanık, beden muayenesi işlemlerine **aktif bir katılıma da zorlanamayacaktır**.
- Rızanın aranmaması, bu konudaki kararın gerektiğinde «zorla» infazını da mümkün kılmaktadır (Beden Muayenesi Yönetmeliği m. 18).
- Bunlarla birlikte, beden muayenesi veya vücuttan örnek alınması **kişinin sağlığına zarar vermemelidir**.
- İç beden muayenesi veya vücuttan örnek alınması, şüpheli veya sanığın bedeni üzerinde cerrahi müdahaleyi de gerekli kılabilir.

Özel Kanunlardaki Alkol Muayenesi ve Kan Örneği Alınması

- Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır (m. 75/7).
- Burada sözü edilen özel kanun asıl olarak **2918 sayılı KTK'dır**.
- Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, **kollukça teknik cihazlar kullanılır** (2918 s. Kanun m. 48/2).
- Kişinin yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen **muayeneye tabi tutulması zorunludur** (2918 s. Kanun m. 48/3).
- Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun **75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır** (2918 s. Kanun m. 48/3).

Diğer Kişilerin Beden Muayenesi (m. 76)

- Bir suça ilişkin **delil elde etmek amacıyla, mağdurun** vücudu üzerinde **dış veya iç beden muayenesi** yapılabilmesi veya **vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle** saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesi mümkündür (m. 76/1).
- **Çocuğun soy bağıının araştırılmasına gerek duyulması halinde;** bu araştırmanın yapılabilmesi için **m. 76/1 hükmünün uygulanması gerekir** (m.76/3).

Uygulanacağı Kişiler ve Kapsamı

Mağdur (m.76/1)

İç Beden
Muayenesi

Dış Beden
Muayenesi

Vücuttan
Örnek
Alınması

Çocuk (m. 76/3)

İç Beden
Muayenesi

Dış Beden
Muayenesi

Vücuttan
Örnek
Alınması

Karar Vermeye Yetkili Merciler (m. 76/1)

Kural

**Gecikmede
Sakinca Bulunan
Hâllerde**

Hâkim

Mahkeme

**Cumhuriyet
Savcısı**

Karar, Cumhuriyet savcısının talebi üzerine veya re'sen verilebilir. Cumhuriyet savcısının karar verdiği hâllerde, bu karar 24 saat içinde hâkim veya mahkeme onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, 24 saat içinde kararını verir.

- Diğer kişilerin iç ve dış beden muayenesi, kişilerin **sağlığını tehlikeye düşürmemek** ve **cerrahî bir müdahalede bulunmamak** koşuluyla yapılabilir (m.76/1).

Mağdur Bedeni Üzerinde Muayene Yapılmasına Rıza Göstermek Zorunda Mıdır

- Mağdur beden muayenesine **katlanmak zorundadır**. Bu konuda onun **rızası aranmamaktadır**.
- Mağdurun **rızasının varlığı halinde**, bu işlemlerin yapılabilmesi için **m. 76/1 hükmüne göre karar alınmasına gerek yoktur**.

Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Olanların Beden Muayenesi (m. 76/4)

- Tanıklıktan çekinme sebepleri ile muayeneden veya vücuttan örnek alınmasından **kaçınılabılır**.
- Çocuk ve akıl hastasının çekinmesi konusunda **kanunî temsilcisi karar verir**.
- Çocuk veya akıl hastasının, tanıklığın hukukî anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması hâlinde, **görüşü de alınır**.
- **Kanunî temsilci de şüpheli veya sanık ise** bu konuda **hâkim tarafından karar verilir**.
- Ancak, bu hâlde elde edilen deliller davanın ileri aşamalarında **şüpheli veya sanık olmayan kanunî temsilcinin izni olmadıkça kullanılamaz**.

Kadının Muayenesi (m. 77)

- Kadının muayenesi, **istemi halinde ve olanaklar elverdiğinde** bir **kadın hekim tarafından** yapılır (m. 77).
- CMK m. 77 kapsamında beden muayenesine tâbi tutulacak kadın, **şüpheli veya sanık olabileceği gibi, şüpheli veya sanık dışındaki kişiler de olabilir.**
- Madde, hekimden söz etmek suretiyle, kadının bir şüpheli veya sanık olması hâlinde, sadece iç beden muayenesi ile vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnek alınmasını düzenlemektedir. Dış beden muayenesi açıkça madde kapsamına girmemektedir (m. 75/3-4).
- Bununla birlikte, madde, **dış beden muayenesi bakımından da evleviyetle uygulanmalıdır.**

Moleküler Genetik İnceleme (m. 78)

Moleküler Genetik İncelemenin Amacı Nedir

- CMK m. 75-76 uyarınca yapılan iç beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması işlemleri sonucunda elde edilen örnekler üzerinde, **soybağının veya elde edilen bulgunun şüpheli veya sanığa ya da mağdura ait olup olmadığının tespiti için** zorunlu olması hâlinde moleküler genetik incelemeler yapılabilir (m. 78/1).
- Bu amaçlar dışında tespitler yapılmasına yönelik moleküler genetik inceleme yapılması **yasaktır**.

Moleküler Genetik İncelemenin Koşulları

- Moleküler genetik inceleme bir bilirkişilik işlemidir. Bilirkişiyi ancak hâkim veya mahkeme görevlendirebilir; **Cumhuriyet savcısının bu konuda bir yetkisi bulunmamaktadır.**
- Moleküler genetik inceleme sadece m. 79/2'de belirtilen uzman kişiler tarafından gerçekleştirilir.
- Yapılacak incelemeler için resmen atanan veya bilirkişilikle yükümlü olan ya da soruşturma veya kovuşturmayı yürüten makama mensup olmayan veya bu makamın soruşturma veya kovuşturmayı yürüten dairesinden teşkilât yapısı itibarıyla ve objektif olarak ayrı bir birimine mensup olan görevliler, bilirkişi olarak görevlendirilebilirler (m. 79/2).

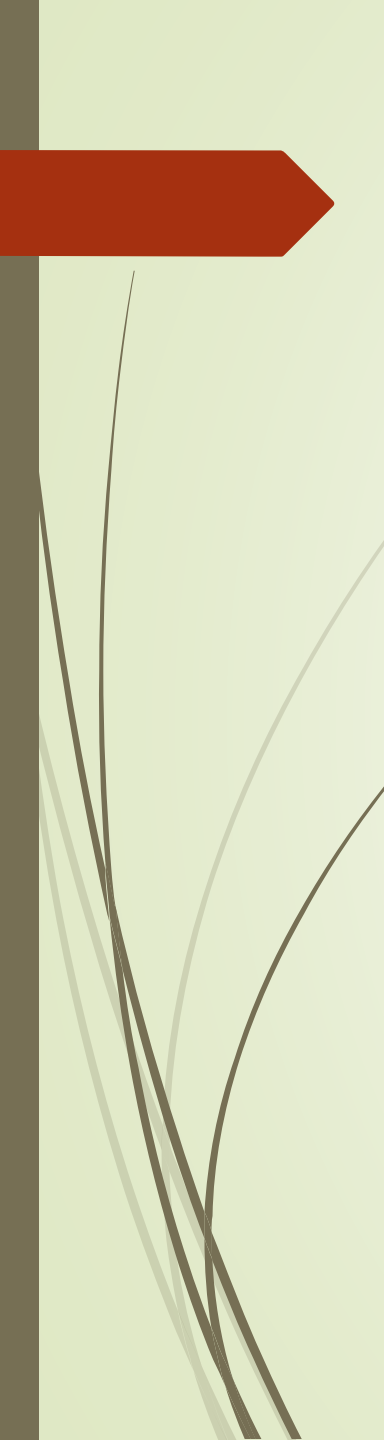
-
- CMK m. 79/2 hükmü gereği, moleküler genetik inceleme, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının adli kolluk olarak yardımcısının polis olması halinde jandarma, jandarma olması halinde ise polis kriminal laboratuvarında yapılacaktır.
  - İnceleme sonuçları, **kişisel veri** niteliğinde olup, başka bir amaçla kullanılamaz; dosya içeriğini öğrenme yetkisine sahip bulunan kişiler tarafından bir başkasına verilemez (m. 80/1).
  - Bu bilgiler, kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edilir ve bu husus dosyasında muhafaza edilmek üzere tutanağa geçirilir (m. 80/2).

Fizik Kimliğinin Tespiti (m. 81)

- Şüpheli veya sanığın **fotoğrafı, iris görüntüsü, beden ölçüleri, diş izi, parmak ve avuç içi izi**, bedeninde yer almış olup teşhisini kolaylaştıracak **eşkâl bilgileri, kulak, dudak** gibi organların bıraktığı kimlik tespitine yarayabilecek vücut izleri ile **sesi ve görüntüleri**, fizik kimliğin tespitinde kullanılan diğer teknik yöntemler ile kayda alınmasına «**fizik kimliğinin tespiti**» denir (Beden Muayenesi Yönetmeliği m. 15).

Üst sınırı 2 yıl veya
daha fazla hapis
cezasını gerektiren bir
suç soruşturması veya
kovuşturmasının
varlığı

Şüpheli veya sanık
üzerinde

Şartları

Şüpheli veya
sanığın, kimliğinin
teşhisi için gerekli
olması

Cumhuriyet
savcısının emri

-
- Fizik kimliğinin tespiti, kişinin kimliğinin bilinmemesi hâlinde yapılabileceği gibi, başka sebeplerle de gerekli olabilir. Örneğin olay yerindeki parmak iziyle mukayese gerekiyorsa ya da tanığın teşhisi için gerekli ise yine fizik kimliğinin tespiti mümkündür.
  - Kolluğun olay yeri incelemesi sırasında olay yerinden parmak izi alması, bir araştırma işlemi olup, herhangi bir emir, izin veya karar alınmasına gerek bulunmamaktadır (m. 161/2).

Fizik Kimliğin Tespiti Karar Örneği

T.C.
ÇATALCA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIğI
HAZIRLIK BÜROSU

Sayı : 2015/2293 Soruşturma

01/12/2015

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜğÜ
KRİMİNAL POLİS LABARATUVARI

Çatalca Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütölmekte olan bir soruşturmaya esas olmak üzere;
Ekte gönderilen parmak izleri ile müdürlüğünüzde bulunan parmak izlerinin karşılaştırılarak parmak izinin sahibinin kim olduğunun tespit edilmesi ile düzenlenecek evrakın C.Başsavcılığımıza gönderilmesi rica olunur.

Eki: Parmak izleri 9 adet

MUSTAFA ERKAN
KOÇTEKİN 34482
Cumhuriyet Savcısı

2559 Sayılı PVSK Uyarınca Parmak İzi Alma

Polis aşağıdaki hâllerde PVSK m. 5/1 uyarınca kişilerin parmak izini alır:

- a) Gönüllü
- b) Her çeşit silah ruhsatı, sürücü belgesi, pasaport veya pasaport yerine geçen belge almak için başvuruda bulunan
- c) Başta polis olmak üzere, genel veya özel kolluk görevlisi ya da özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilen
- ç) Türk vatandaşlığına başvuruda bulunan
- d) Sığınma talebinde bulunan veya gerekli görülmesi halinde, ülkeye giriş yapan sair yabancı
- e) **Gözaltına alınan**

Bilgilerin/Verilerin İmha Edilmesi

► Kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde söz konusu kayıtlar Cumhuriyet savcısının huzurunda derhal yok edilir ve bu husus tutanağa geçirilir (m. 81/2).

Yer Gösterme (m. 85)

- Yer gösterme **ilk defa** 5271 sayılı CMK ile ceza muhakemesi hukukunda pozitif olarak düzenlenmiştir.

- Yer gösterme işlemi, kollukta ve Cumhuriyet savcılığında ifade veren şüphelinin, kendisine yüklenen suçu kabul yönünde açıklamalarda bulunması, ikrar etmesi halinde bu açıklamaların doğruluğunu teyit amacıyla yapılmaktadır.

Karar Vermeye Yetkili Merciler

**Cumhuriyet
Savcısı**
(her suç bakımından)

Adli Kolluk Amri
(TMK m. 10
kapsamındaki suçlar
bakımından)

Yer Gösterme Tutanağı Örneği

T.C
MARDİN
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2013/4

22/09/2013

OLAY YERİ YER GOSTERME TUTANAGI

22.09.2013 günü saat 06:30'da ilimizde 19.09.2013 günü Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz kurumu önünde meydana gelen silahla kasten öldürme olayının yer gösterme işleminin yapılması için C. Savcısı Ö: , Zabıt Katibi Ali , il emniyet Müdürlüğünde görevli polis memurları refakatinde İl emniyet Müdürlüğüne ait resmi hizmet aracı ile olay yerine gelindi.

Olay yerinde Suça sürüklenen Çocuk A müdafii Mardin Barosu avukatlarından Av. , Şüpheli D ve müdafii ile olay yeri inceleme görevlisinin hazır olduğu görüldü.

Olay yeri inceleme ekinde görevli teknik bilirkişi huzura-alındı. Kimliğinin tespitine geçildi. **TEKNİK BİLİRKİŞİ** : Fl oğlu /1980 d.lu. Mardin İl Emniyet Müdürlüğü Olay yeri inceleme ekinde olay yeri, inceleme memuru olarak görev yapar. Engel hali yok. Yapacağı iş anlatıldı. Yemini Yaptırıldı. Soruldu .

BİLİRKİŞİ BEYANINDA : Yapacağım işi anladım. Görüntüleri CD ortamına aktarıp ibraz edeceğim dedi.

Suça Sürüklenen Çocuk huzura alındı. Kimliğinin tespitine geçildi.

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK : A.

huzurdan çıkarıldı.

Şüpheli huzura alındı. Kimliğinin tespitine geçildi.

ŞÜPHELİ : D

Huzurdan Çıkarıldı.

Suça sürüklenen çocuk A yer gösterme işlemi için huzura alındı. Soruldu.

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK A

MÜDAFİİ HUZURUNDA BEYANINDA : Ben olay

tarihi olan 19.09.2013 günü perşembe sabahı saatini tam olarak hatırlayamadığım bir saatte öz dayımın oğlu D ile birlikte 21 plaka sayılı tam olarak bilmemekle birlikte Öz amcam M ait ford connect marka araç ile Mardin'e gelerek aracı yeni yol üzerindeki babı sor parkının oraya park ettik. Ben olay sabahını tek başıma bahse konu araçla çıkarak Savur'un İşören köyüne 5-6 km uzaklıkta bulunan bize ait sondajların ve D'i oradan aldım. Aracı park ettikten sonra ben D'le bir silah verdim. Kendim de bir silah aldım. Araçtan indikten sonra da D ile ayrıldık. Ben yeni yol'dan taşlıklara girerek ve taşlıkların arasından geçerek Ordu evine

Olay Yeri İnceleme (PYSK Ek m. 6/7)

POLİS

OLAY YERİ

- Polis, suçun delillerini tespit etmek amacıyla, **Cumhuriyet savcısının emriyle** olay yerinde gerekli inceleme ve teknik araştırmaları yapar, **delilleri tespit eder, muhafaza altına alır ve incelenmek üzere ilgili yerlere gönderir** (PVSK Ek m. 6/7).
- Suç işlenen yerlerde, sebep ve sonuç ilişkisini ortaya koyacak delillerin aranması, bulunması ve el koyulması için geliştirilmiş bilimsel ve teknik araştırma işlemlerinin, herkesin girip çıkabileceği kamuya açık alanlarda yapılması için **bir emir veya karar gerekmez** (Arama Yönetmeliği m. 9).
- Olay yeri inceleme, «**meydana gelen bir olayın aydınlatılması amacıyla, olay yerinde delil niteliği taşıyabilecek her türlü iz, eser ve emarenin bilimsel ve teknik yöntemler kullanılarak araştırılması, elde edilen bilgilerin tespiti, kayıt altına alınması ve dokümantasyonu, toplanması, muhafazası ve ilgili yerlere gönderilmesi işlemleri**» şeklinde tanımlanabilir.

**Gözlem Altına
Alma
(m. 74)**

Gözlem Altında Almanın Amaçları

Fiilin İşlendiği Sırada
Akıl Hastalığının
Olup Olmadığı

Fiil İşlendikten Sonra
Akıl Hastalığının
Olup Olmadığı

Şartları

Fiilin işlendiği
yolunda kuvvetli
şüphenin
bulunması

Hâkim veya
mahkeme
kararı

Uzman hekimin
önerisi

Cumhuriyet
savcısının ve
müdafiin
dinlenmesi

- Gözlem altına alma **resmî bir sağlık kurumunda** gerçekleştirilir.
- Gözlem süresi **üç haftayı geçemez**. Bu sürenin yetmeyeceği anlaşılırsa resmî sağlık kurumunun istemi üzerine, **her seferinde üç haftayı geçmemek üzere ek süreler verilebilir**; ancak **sürelerin toplamı üç ayı geçemez**.
- Şüpheli veya sanığın gözlem altına alındığı süre, **ileride verilecek cezadan mahsup edilebilir** (TCK m. 63).
- Gözlem altına alma kararı verileceği hâllerde «**zorunlu müdafilik**» söz konusudur.
- Gözlem altına alınma kararına karşı **itiraz yoluna gidilebilir**; itiraz, kararın yerine getirilmesini durdurur.

Adli Muayene ve Otopsi (m. 87)

*The Anatomy Lesson of Dr.
Nicolaes Tulp- Rembrandt van Rijn*

Ölünün Kimliğini Teşhis Etme

- Engelleyici sebepler olmadıkça ölü muayenesinden veya otopsiden önce ölünün kimliği her suretle ve özellikle kendisini tanıyanlara gösterilerek belirlenir ve elde edilmiş bir şüpheli veya sanık varsa, teşhis edilmek üzere ölü ona da gösterilebilir.

Adli Muayene (m.86/2-3)

Tıbbî belirtiler, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için

Dıştan muayene yapılmak üzere

Cumhuriyet savcısının huzurunda ve bir hekim tarafından

Otopsi (m. 87)

Ölüm sebebini tespit etmek amacıyla

Cesedin durumu olarak verdiği takdirde, mutlaka baş, göğüs ve karnın açılması suretiyle iç muayene yapılarak

Cumhuriyet savcısının huzurunda biri adlî tıp, diğeri patoloji uzmanı veya diğ. dallardan birisinin mensubu veya biri pratisyen iki hekim tarafından

Otopsi Sırasında Uygulanacak Esaslar Nedir

- Müdafî veya vekil tarafından getirilen hekim de otopside hazır bulunabilir (m. 87/1).
- Zorunluluk bulunduğunda otopsi işlemi bir hekim tarafından da yapılabilir; bu durum otopsi raporunda açıkça belirtilir (m. 87/1).
- Otopsi işlemleri yapılırken cesedin görüntüleri kayda alınır (m. 87/5).

Otopsi Karar Örneği

| T.C
ÇATALCA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIğI

SORUŞTURMA NO :2015/

18/09/2015

ADLİ TIP KURUMU BAŞKANLIğINA
(MORG İHTİSAS DAİRESİNE)
İSTANBUL

18/09/2015 tarihinde meydana gelen silahla yaralama sonucu ölen TC kimlik numaralı
' dan olma,)/1985 doğumlu Konya nüfusuna kayıtlı MEHMET
' nın cesedi üzerinde yapılan dıştan muayene sonucunda şahsın kesin ölüm sebebi tam olarak
belirlenemediğinden, gönderilen ceset üzerinde klasik otopsi yapılmasına karar verilmiş olup Çatalca İlçe Jandarma
Komutanlığı görevlilerince gönderilen ceset üzerinde klasik otopsi yapılarak;

- 1 - Cesedin kesin ölüm sebebinin tespiti,
- 2- Bitişik atış olup olmadığı, kaç adet olduğu ve nerede olduğu,
- 3- Atış mesafelerinin tespiti,
- 4- Ceset üzerindeki mermi giriş ve çıkış deliklerinin tespiti,
- 5- Mermi izlerinden kullanılan silahın çap ve cinsinin mümkünse tespiti,
- 6- Ceset içerisinde kalan mermi olup olmadığı ve ceset içerisindeki mermilerin tespiti,
- 7- Ölümün hangi atış sonucu gerçekleştiği, ölümdede silahlı yaralanma dışında bıçakla yaralama yada başka bir nedenin etken olup olmadığının,
- 8- Ölümdede alkol bulgusunun olup olmadığının tespit edilmesi ve düzenlenecek otopsi raporunun Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi rica olunur.

MUSTAFA ERKAN KOÇTEKİN-34482

Cumhuriyet Savcısı

Otopside Bilirkişi Yasağı

- Ölümünden hemen önceki hastalığında öleni tedavi etmiş olan tabibe, **otopsi yapma görevi verilemez**.
- Ancak, bu tabibin otopsi sırasında hazır bulunması ve hastalığın seyri hakkında bilgi vermesi istenebilir.

Mezardan Çıkarma (Feth-i Kabir) Kararı (m. 87/4)

- Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir.
- Bu husustaki karar, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir.
- Mezardan çıkarma kararı, araştırmanın amacını tehlikeye düşürmeyecekse ve ulaşılması da zor değilse ölünün bir yakınına derhâl bildirilir.

Yeni Doğanın Cesedi Üzerinde Adli Muayene ve Otopsi (m. 88)

➤ Yeni doğanın cesedi üzerinde adli muayene veya otopside, doğum sırasında veya doğumdan sonra yaşam bulgularının varlığı ve olağan süresinde doğup doğmadığı ve biyolojik olarak yaşamını rahim dışında sürdürebilecek kadar olgunlaşmış olup olmadığı veya yaşama yeteneği bulunup bulunmadığı saptanır.

Keşif (m. 83-84)

Delil Değerlendirme Vasıtası Olarak Keşif

- Keşif, maddi gerçeğe ulaşabilmek için olay ve durumun oluş nedenlerini anlayabilmek üzere «olay yerinde» yapılan incelemedir.
- Keşif incelemesinin üç işlevi vardır:
  - ❖ Delil içeriğinin öğrenilmesi
  - ❖ Toplanmış delillerin değerlendirilmesi
  - ❖ Varlığı umulup da bulunamayan delillerin yokluğunu saptama
- ✓ Mahkeme salonu dışında bulunan ve salona götürülmesi mümkün olmayan delillerin, hakim tarafından olay yerinde «**keşif**» yaparak «**vasıtasız**» bir şekilde öğrenilmesi gerekir.

Keşif Hangi Merciler Tarafından Yapılır

- Keşif, **hâkim** veya **mahkeme** veya **naip hâkim** ya da **istinabe olunan hâkim** veya **mahkeme** ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde **Cumhuriyet savcısı** tarafından yapılır (m. 83/1).

Keşif Sırasında Bulunacak Kişiler

- Keşif yapılması sırasında **şüpheli, sanık, mağdur ve bunların müdafii ve vekili** hazır bulunabilirler (m. 84/1).
- Mağdur, şüpheli veya sanığın huzuru, tanıklardan birinin gerçeğe uygun tanıklık etmesine **engel olabilecekse**, o işte şüpheli veya sanığın **bulunmamasına** karar verilebilir.
- Bu işlerde hazır bulunmaya hakkı olanlar, işin geri bırakılmasına neden olmamak koşuluyla, **işlerin yapılması gününden önce haberdar edilirler**.
- Şüpheli veya sanık **tutuklu ise**, hâkim veya mahkeme tarafından ancak zorunlu sayılan hâllerde keşifte **hazır bulundurulmasına karar verilebilir**.
- ❑ **NOT:** Tanık veya bilirkişinin duruşma sırasında hazır bulunamayacağı veya oturduğu yerin uzaklığı nedeniyle bulunmasının güç olduğu anlaşılırsa, bu tanık veya bilirkişinin dinlenmesinde de m. 84/1 hükmü uygulanır.

T.C.
YALOVA
AĞIR CEZA MAHKEMESİ
SAYI
ESAS NO : 2017/

KEŞİF TUTANAĞI

DURSUN HAYATİ YURTBAŞI 98035 ŞAHİN DOĞAN 40997
RUKİYE YILDIZ 179390
FERHAT GÜNAYDIN 153739

Mahkememizin 2017/ esas sayılı dosyasının 25/01/2018 tarihli oturumunun 4 nolu ara kararı uyarınca mahallinde keşif icrasına karar verildiği anlaşılmış olmakla;

Keşif için resen seçilen 77 BA 369 plakalı aracı ile şoför F. /'in sevk ve idaresinde mahkememiz heyetinde Başkan Dursun Hayati YURTBAŞI, üye hakim Şahin DOĞAN, üye hakim Rukiye YILDIZ, refakatte zabıt katibi Ferhat GÜNAYDIN, mübaşir Vedat TEKTAŞ ile re'sen seçilen bilirkişiler inşaat mühendisi Nejdet TORUN; mali müşavir (hesap uzmanı) Fatih ÇAKALASMA, kadastro bilirkişisi İbrahim KARAHASANOĞLU olduğu halde keşif mahalli olan Yalova ili Termal ilçesi mevkiinde bulunan Ada, ve parsel sayılı adrese saat 15:00 itibariyle gelindi.

Yapılan yoklamada;
Sanık müdafileri Av. Z. ve Av. S. 'ın hazır oldukları görüldü. Başka gelenin olmadığı anlaşıldı. Açık keşfe başlandı.

Bilirkişilerin kimliklerinin tespitine geçildi.
BİLİRKİŞİ İBRAHİM KARAHASANOĞLU/ (TC Kimlik No:) oğlu.
adresinde ikamet eder. İşinin ehli,
bilirkişiliğe engel hali yok.

BİLİRKİŞİ NEJDET TORUN/ (TC Kimlik No:) oğlu.
doğumlu. adresinde ikamet eder. İşinin ehli, bilirkişiliğe engel
hali yok.

BİLİRKİŞİ FATİH ÇAKALASMA/ (TC Kimlik No:) oğlu.
doğumlu. adresinde ikamet eder. İşinin ehli, bilirkişiliğe engel
hali yok.

Re'sen seçilen bilirkişilere CMK 'nın 64/5 - 6 maddeleri gereğince; "Görevimi, adalete bağlı olarak bilim ve fenne uygun olarak tarafsızlıkla yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim." şeklinde yemini verdirildi.

Huzurda bulunan bilirkişilere bilirkişilik görevinin önemi ile uzmanlık alanına ilişkin olarak kendilerinden istenen hususlarda yapacakları iş anlatıldı.

Bilirkişi İbrahim Karahasanoğlu'ndan soruldu: Ben yapacağım görevi ve işi anladım dedi.

Bilirkişi Fatih Çakalasma'dan soruldu: Ben yapacağım görevi ve işi anladım dedi.
Bilirkişi Nejdet Torun'dan soruldu: Ben yapacağım görevi ve işi anladım dedi.

ünvanlı iş yerinde yapılan dış gözleminde girişe göre sağ tarafta kuzey doğu yönünde bulunan blokların apart daire olarak kullanıldığı, zemin katta bulunan 5 daire, üstünde 5 daire, daha üstte dubleks olan 5 daire olmak üzere iki blok, yine zemin katta 10 daire, üstünde 10 daire, daha üstte dubleks olan 10 daire olmak üzere yine iki blok halinde yapıların olduğu toplamda 110 adet apart dairenin kullanımında olduğu, yerleşkenin orta kısmında apart dairelerden sonra otel kısmının bulunduğu, otel kısmında fiilen kullanılan alanda 388 adet farklı konspte dairelerin olduğu, yine bitmeyen inşaatı devam eden otel kısmının bulunduğu görüldü.

Bilirkişi İbrahim Karahasanoğlu'ndan soruldu: bütün parsellerin tapu kayıtları gelmemiştir, ben ilgili eksikleri dosyaya bildireceğim, bu tapu kayıtları da geldikten sonra söz konusu blokların ve otel kısmının fiilen zemindeki yerlerini gösterebilirim. Ayrıca malik durumunu ve sahiplik yapısını buna göre rapor halinde sunacağım, dedi.

Keşif Tutanağı Örneği

İşin Tehir Edilmesi Mümkün Müdür

- Hazır bulunabilecek kişiler kendilerine ait bir mazerete dayanarak **işin geri bırakılmasını isteyebilirler.**
- Hakim, mahkeme veya savcı bu konuda karar verecektir.

Delil Elde Etme ve Değerlendirme Yasakları

AYM, 4.7.2013, 2012/100 – 2013/84

Hukuk devleti;

- eylem ve işlemleri hukuka uygun olan,
- insan haklarına dayanan,
- bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren,
- her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren,
- Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan,
- hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan,
- Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan,
- yargı denetimine açık olan,
devlettir.

Usulsüz Vusul Olmaz

- ✓ Hukuk devleti esaslarına uygun bir ceza muhakemesinde, «her ne pahasına olursa olsun» **maddi gerçeğin araştırılması kabul edilmemiştir.**
- ✓ Delillerin sınırsız bir şekilde elde edilmesi ve uyuşmazlıkların bu şekilde elde edilen delillerle çözülmesi, **birçok bireysel ve toplumsal değer ihlali sonucuna yol açar.**
- ✓ Ancak hukuka uygun yol ve yöntemlerle elde edilmiş bulunan delillere dayanılarak bir sonuca ulaşılması gerekmektedir.

ELDE EDİLMESİ YASAK OLAN DELİLİN AYNI ZAMANDA DEĞERLENDİRİLMESİ DE YASAKTIR !

- Delil elde etme yasaklarının önemli bir kısmı **şüpheli ve sanığın ifadesi ve sorgusu sırasında** ortaya çıkabilecek yöntemlerle ilgilidir (m. 147, 148).
- Bu yöntemlerle veya başka hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin **yargılama yaparken ve hüküm verirken** kullanılmaları yasaktır (m. 148, 213, 289).
- Yargılama ve hüküm ancak **hukuka uygun şekilde elde edilmiş delillere** dayanmalıdır (m. 217/2).

Değerlendirme Yasağına Konu Olan Her Delilin Mutlaka Yasak Yöntemlerle Elde Edilmiş Olması Gerekmemektedir !

- Tanık ilk olarak duruşmada tanıklıktan çekindiğinde, önceki aşamalarda alınan hukuka uygun beyanları da artık değerlendirilemeyecektir (m. 210/2).
- Önleme araması kararına dayanılarak yapılan arama hukuka uygun olup, önleme araması kararı ile adli amaçlı bir arama yapılması halinde, elde edilen delilin ceza muhakemesinde kullanılması mümkün değildir (İstihbarat veya önleme amacıyla iletişimin denetlenmesinde olduğu gibi).
- Katalogda yer alan bir suçtan dolayı yürütülen muhakemede elde edilen iletişim bilgileri, katalogda yer almayan bir suçtan dolayı kurulan mahkumiyet hükmünde delil olarak değerlendirilemez (**İSTİSNA** : Görünüşte haklılık ilkesi doğrultusunda yargılama sırasında vasıf değişikliği nin söz konusu olduğu hâller)

Katalog Uygulamasının Kabul Edildiği Tedbirler Bakımından

«Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu»

- Katalogda yer alan suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m. 220/3) suçundan tek başına veya katalog dışı bazı suçlarla birlikte (silahlı) örgüt kurma suçundan soruşturma başlatılması, örgüt kurma suçu nedeniyle iletişimin denetlenmesi kararı alınması, bu tedbire icabında 3 ay daha fazla başvurulması, **soruşturma sürecinde kurma suçunun varlığına dair önemli herhangi bir delile de ulaşamadığı halde**, iddianamede örgüt kurma suçundan söz edilmeksizin katalog dışı birtakım suçlar hakkında ceza talep edilmesi gibi durumlarda, «**görünüşte haklılığın bulunmadığını**» kabul edip, **bu tedbir kapsamında elde edilen delillerin değerlendirilmesi yasak olarak kabul edilmesi gerekir.**

-
- Hukuka uygun elde edilmiş olan delilin belli bir kapsam dışında kullanılması kullanılması yasaklanmış ise, bu durumda da delil değerlendirme yasağından bahsedilmiş olunur (Örneğin m. 140/4, m. 253/20).

Delil Yasaklarının Uzak Etkisi

Yasak ifade ve sorgu yöntemleri sonucunda elde edilen ifadeden hareketle dolaylı olarak ortaya çıkarılan deliller aynı veya başka bir muhakemede kullanılabilir mi?

Delil Yasaklarının
Uzak Etkisinin
İhtimalleri

Soruşturulmakta
Olan Suça İlişkin

Soruşturulan
Suçtan Bağımsız
Bir Suça İlişkin

- **1. Görüş:** Sadece, hukuka aykırı ifade ve sorgu yöntemlerine dayanılarak elde edilmiş olan «ifade»nin delil olarak değerlendirilmesinin yasak olduğu kabul edilmeli; buna karşılık, **bu ifade vasıtasıyla dolaylı olarak elde edilen delillerin kullanılması gerekir.**
- **2. Görüş:** Gerek hukuka aykırı ifade ve sorgu yöntemlerine dayanılarak elde edilmiş olan «ifade»nin gerekse **bu ifade vasıtasıyla dolaylı olarak elde edilen delillerin kullanılmaması gerekir.**
- **3. Görüş (Karma):** Somut durumun özelliğine göre bir ayırım yapılmalı; **ortada açıkça hukuk düzenine, özellikle temel haklara ilişkin normlara bir aykırılık bulunup bulunmadığına ve ayrıca olayın ağırlığına bakılmalıdır.**

-
- **Değerlendirme yasağı** sadece şüpheli veya sanığın ifadesini değil, **bu ifadeye dayanılarak elde edilmiş diğer bütün delilleri de içerir.**
  - **Elde edilen delillerin dolaylı olması, yani şüpheli veya sanıktan hukuka aykırı olarak elde edilen ikrara dayanması durumunda** bir ayırım yapmak gerekir:
    - 1) Dolaylı olarak elde edilen bilgiler **«mutlak delil yasağı»** ihlal edilerek elde edilmişlerse, bu bilgiler hiçbir şekilde kullanılamaz.
    - 2) Dolaylı olarak elde edilen bilgiler **«nisbi bir delil yasağı»** sonucunda elde edilmişse; bu bilgilerin yeterli şüpheyi ya da başka bir suç bakımından başlangıç şüphesine temel teşkil edebilmesi, ancak, bu delillerin, zaten hukuka uygun yollarla da elde edileceklerinin kesin görülmesi halinde kabul edilebilir.